

IKER
GAZTE
NAZIOARTEKO
IKERKETA EUSKARAZ

III. IKERGAZTE

NAZIOARTEKO IKERKETA EUSKARAZ

2019ko maiatzaren 27, 28 eta 29
Baiona, Euskal Herria

ANTOLATZAILEA:
Udako Euskal Unibertsitatea (UEU)

INGENIARITZA ETA ARKITEKTURA

Soinu-gertaera hiri espazioaren
eraikuntza sinbolikoan

Zigor Iturbe

156-163 or.
<https://dx.doi.org/10.26876/ikergazte.iii.03.20>

Soinu-gertaera hiri espazioaren eraikuntza sinbolikoan

Iturbe, Zigor
Arkitektura Saila EHU
zigor.iturbe@ehu.eus

Laburpena

Ikerketa honetan zehar soinu-gertaeraren ulermena arkitekturan eta, bereziki, hiri plangintzan aldagai bezala txertatzeko beharrari ekin zaio. Espazio publikoan (edo beste edozein espaziotan) harremanak izatea jarduera bat garatzea dakar, modu batera edo bestera soinua eragiten duen erabilera bat. Soinu gertakari hau espazio batetan gauzatutako ekintza baten ondorioa izango da non, arkitektura, hiritarra eta giroaren arteko bitarteko gailua bezala azaltzen den.

Hiritarrak inguratzen dion soinu gertakizunari aurre egiteko modua ulertzeak, zarata borrarero eta hiritarra biktima den soinu paisaiaren dilema penala gainditzera lagundu lezakeen marko bat eskaini dezake?

Hitz gakoak: soinu-paisaia, hiri plangintza, arkitektura, akustika.

Abstract

Throughout this research, the need to introduce the understanding of the sound event as a variable to be taken into account in the development of architecture, and especially urban planning, is addressed. Relate in the public space (or any space) involves developing an activity, a use that produces sound to a greater or lesser extent. This sound event will be the consequence of an action carried out in a space, where architecture is presented as a device that mediates between the citizen and the environment.

Understand the way in which the inhabitant faces the sound event that surrounds him, could offer a framework that helps to overcome the criminal dilemma of the sound landscape where the noise is the executioner and the inhabitant the victim?

Keywords: soundscape, urban planning, architecture, acoustics.

1. Sarrera eta motibazioa / momentuko egoera

Paisaiaren definizioak onartutako anitz ikuspegiez luze idatzi bada ere, bere ikusizkoaren izaeran duela oinarri nagusia agerian geratzen da beste behin ere EAE-n onartutako Paisaiaren Dekretuan.

Alde batetik “1997ko otsailaren 11ko 28/1997 dekretuak onartutako Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamenduaren Gidalerroetan, [...] ikuspen-eremuak katalogatzeko beharra [...]” adierazterakoan, paisaiaren ikusizko balioez soilik ari da.

Ekainaren 3ko 2014/90 Dekretuak berriz, bere 4.Artikuluaren 2.Puntuako “a” atalean Paisaien Katalogoen osagaiak deskribatzean banaketa nabarmena egiten da ikuspen-irizpideak eta pertzepzioirizpideen artean. Banatu daitezken irizpideak al dira? Pertzepziozko irizpideak ikusizkoak ez diren beste guztiak al dira? Ikusizkoa maila handiagoko kategoria batetan jartzen al da berarentzat aipamen berezia egitean eta beste zentzumenak “bestelako”-en artean biltzean?

Era berean Dekretuaren 7. Artikuluaren 2. puntuan paisaian integratzearen azterlanetarako jaso beharreko edukiak aipatzean ikusgarritasuna bereziki aipatzen da.

Paisai baten azterlana egiterakoan, hau osatzen duten balio guztiak ahal den heinean aintzat hartu beharko balira ere, egun, ikusizko irizpideek izaten dute lehentasuna hemen. Indarrean sartutako dekretuak bestelako pertzepzio-eremuei atea irekitzen badie ere, zentzumen orori berdintasunez so egitea urruti xamar geratzen zaigu oraindik, aztertutako eremu bakoitzean bereziki interesatzen zaigun paisaia-eremu bat jasotzen saiatzen garelarik.

Azken hamarkadan bereziki protagonismoa hartu duen paisai mota bat, Soinu Paisaia dugu. Arte plastikoek eta musikak bereziki kulturalki duten eraginkortasuna dela eta lortu dute bestelako diziplinek ere honi so egitea. Honek gure hirietako Zarataren Mapa Estrategikoak egitera eraman gaitu, zeintzuk zirkulazioaren (autoak, autobusak, trenak, hegazkinak...) zarata duten irizpide nagusi. Baina batez ere Zarataren Legeak gidatzen duen irizpide bat da hau, paisai hauen alderdi estetiko eta kualitatiboak baztertuta geratuz, zarata "gaizkile" eta hiritarra "biktima" den lege-esparru batetan eraikitako paisaia kudeatzeko gailuak aurkezten zaizkigularik.

Bizitako paisai jakin bat ulertzeko, berau definitzen duen giroa [ambiance] ulertzea ezinbestekoa dela onartuz gero, giro hau osatzen duen soinu paisaiari arreta jartzea ezinbesteko dela adierazten du Jean Paul Thibaud hirigileak (Thibaud, 2011; 43-53 / 2013; 62-70) besteak beste. Bestalde, zarataren definizioa alderdi kuantitatiboetan soilik neurtzean, paisaia edo soinu paisaia Kode Penalaren eremura daramagu, adierazpen askatasuna urratuz kasu askotan (Labelle, B. 2010).

Bideratu edo lagundu lezake Paisaiaren Hitzarmen/Dekretuak hirietako Soinu Paisaientzat gidalerroen irizpide bat ezartzen zarata eta isiltasunaren dilemma penala gaindituz?

"Ambiance"

Giroa, gaitutako espazio-denbora dela esan dezakegu ikuspegi sentsorial batetik ikusita. Honek hurbilketa sozio-estetiko bat biltzen du zeinek eguneroko hiri atmosfera ezberdinak jasotzen laguntzen digun. Giroaren parte gara eta sentitu beharreko zerbait da hau, eta ezin dugu distantziatik begiztatu. Beste era batera esanda, giroak egoerarekin bere osotasunean harreman zuzenean jartzen gaituena da eta ondorioz pertzepziora garamatza. Pertzepzio hau ezin da gertatzen den baldintza konkretuetatik banandu. Horregatik, jarrera analitiko bati soilik jarraitzen badiogu ondoz ondoko zein banakako parametroak aztertzen, ezin dezakegu jaso zer den egoera jakin bat osotasun kontziente eta bateratu bat egiten duena. (Thibaud, J.P., 2011; 203-215)

John Dewey-ek garatutako esperientziaren filosofiari jarraituz heldu diezaiokegu gai honi. Egoerek osatzen dute esperientzia mota guztien oinarritzko unitatea eta inguratzen gaituen esperientzatutako mundua bezala definitu daiteke hau. "egoera" hitzarekin izendatzen duguna ez da isolatutako objektu bat edo gertakizun bat edo gertakizunen multzo bat. Guk inoiz ez dugu esperientziatzen isolatutako objektu ezta isolatutako gertakizunen gaineko epaiketa formalik, testuinguruaren osotasun batekin harremanetan baizik. Hau da beranduago "egoera" deituko duguna (Dewey 1938; 66). Beraz, egoera bat ezin da isolatutako edo banatutako elementuetara sinplifikatua izan. Honek nahitaez osoari eta bere atalei zentzua ematen dien batasun bat dakar. Egoera bat osotasun testuinguru baten lerroan definitzea bilatzeak, egoera zerk bateratzen duen galdetzerakaramatza. Galdera honi erantzuteko Dewey-ek "barrentze kalitatea"-ren (Dewey, 1931) kontzeptua ondorioztatzen du, hau, giroaren kontzeptua ulertzeko jarraibide garrantzitsuenetako bat izan daitekelarik.

"The three dynamics of urban ambiances" (Thibaud, J.P., 2011) testuan Jean Paul Thibaud hirigile eta soziologoak giroa prozesu hirukoitz baten ondorio dela azaltzen digu: egokitzea, bariazioa eta alterazioa. Prozesu hauek era berean ari dira beti lanean giro jakin batetan, baina bata bestea eragiteko gaitasuna aldakorra da giro betetik bestera, giro batzuk eraldatze hau hobeto onartzen dutelarik, inprobisazioa eta

bariazioa hobeto onartuz. Testuinguruaren irekidura edo itxidura handiago edo txikiago baten kontua da hau, edo beste era batera esanda, giza jardueren bizi indarra integratu, areagotu edo neutralizatzeko giroak duen gaitasun erlatiboa. Gure ingurunearekiko zenbait harreman mota txandakatu, orekatu edo polarizatzeko giro batek duen gaitasuna “testuinguru oszilazioa” terminoaz izendatua izan da. (Thibaud 2011;43-53)

Agerian geratzen den ondorioetako bat da, arkitekturan, mundu materiala eta ez-materiala ezin ditzakegula modu erradikalean banandu, forma espazialak denborazko dinamikatik alegia. Objektu arkitektonikoaz edertasun terminoetan hitz egin beharrean, inguruneari egunerokotasunaren esperientzia areagotzeko txertatutako sistema baten gaitasunaz aritzea zentzuzkoagoa dirudi. Bestalde, arkitektura, gure egunerokotasuneko keinu eta erabilera arruntek piztutako gaia da, zein gure etxebizitzaren senak errotutako estetikan gorpuzten den. Tim Ingold antropologoaren hitzetan: “Mundua bizi izatean ez dugu bere gain eragiten edo ez dizkiogu gauzak egiten munduari berari. Gure ekintzek ez dute mundua eraldatzen, munduaren eraldatzearen atal eta zati bera dira.” (Thibaud 2011;43-53)

2. Baztertutako hiriaren soinuak?

Hiri egituraren izaera fisikoa soilik kartografiatu beharrean, geografo kulturalak hiriko toki ezberdinetan kulturalki eraikitako esanahiari egiten diote so. Izaera sinboliko hau tokian tokiko soinu paisaian islatuta geratzen da besteak beste, beronen epaiketa estetiko bat egitea baimentzen digularik. Luze idatzi da soinu paisaiaren katalogazioaz R. Murray Schafer-en “The Tuning of the World” liburua 70. hamarkadan plazaratu zenetik. Bi multzo nagusitan banatzen ditu idazleak soinu paisaiak: batetik “hi-fi soundscapes” soinu guztiak argi eta garbi entzun eta identifikatu daitezken soinu giroak non soinuaren mozorrotzea gertatzen ez den. Soinu paisai hauek naturalaren, organikoaren eta orokorrean, atsegina den komunitatearen adierazle bezala azaltzen ditu autoreak. Eta bestetik, “lo-fi soundscapes”, hiri modernoaren gainezkatutako soinu giroaz aritzeko, distantzia eta perspektibarik adierazten ez duen soinu giroa non oraina soilik adierazten duen. Azken hauek nahigabeko soinuak dituzte bere baitan, hau Schaferrek zarata definitzeko modua izanik. (Schafer, M. 1977)

Zarata nahigabeko soinuak izatearen definizioa elektro-akustika eta komunikazioaren teoritik ondorioztatutakoa dela esan genezake, non igorritako edozein seinaleren asaldatzeari zarata deitzen zaion. Definizio mekaniko hau zaila da zuzenean ingurune egoerara eramatea. Zarataren ideia edo kontzeptua irregularra, konplexua eta inprobisatua denarekin bat datorren heinean, erabilgarriagoa litzateke hiri soinu espazioaz aritzea nahigabeko soinuaz aritzea baino. Ez al da hiri soinu espazioa ahotsak eta soinuek elkar moztu eta nahasten diren tokia modu irregular, konplexu eta ustekabea? Baztertu beharreko zarata al da hau? Hirigintzaren funtsezko elementu bat zarata (irregularra eta konplexua dena) gertatu daitekela da. Ez gertakizun konstante bat bezala, baina ez litzateke hiri soinu giroa egongo zarata inoiz gertatuko ez balitz giro horretan. Beraz, hiri soinu giroaren mehatxu zuzena zarata bera baino soinuaren homogeneizazioa litzatekela ondorioztatu dezakegu. Schaferrek soinu giro garbiagoak aldarrikatzen dituen bitartean, soinu giro pluralak aldarrikatzeak zentzuzkoagoa dirudi. Zarata bere baitan egokitzea lortzen duen ingurumena sozialki barneratzaileagoa den ingurumena dela esan genezake. (Thibaud, J.P. 2002/2005 | Augoyard, J.F., 1993)

Gaur egun hirietako soinu giroa kudeatzeko darabiltzagun gailuak, zaingo polizialean oinarritutako marko juridiko batetan azaltzen zaizkigu, ‘gaizkile’ eta ‘biktima’-ren antzezlan bideratzeko gidoia. Alde batetik Zarataren Legeak alderdi kuantitatiboak arautu nahi ditu osasun eta entzumenaren irizpide biologikoak erabiliz, kontutan hartu gabe ezarritako neurri maila horien barnean gertatutako soinuek, neurri maila horiek gainditutako soinuek baino kalte gehiago eragin dezaketela askotan, soinuek gizakion jokabidea bideratzeko duten ahalmena dela eta. Bestetik, Paisaiaren Europako Hitzarmena eta EAE-ko Lurralde Antolamenduko Gidalerroak ditugu Ingurumen Sailarekin batera soinuaren alderdi kualitatiboak neurtu eta kudeatzeko. Azken hauetan paisai edo ingurune jakin bat babesteaz hitz egiten da hasiera betatan ‘ona’ eta ‘txarra’ zein diren epaitu gabe. Baina kulturalki zaila zaigu defendatzea soinu paisai industrial bat edo alde zaharreko taberna giroetako kale soinuak

babestu beharreko zerbait dela. Babestu beharreko soinu paisaiak ari garenean beti datorkigu gogora soinu paisai naturala, isila, lasaia, baina espazio akustikoa harremanen espazio bat da. Horregatik soinu paisaiaren dilema penala gainditzeko entzule aktiboak dira beharrezko, norberekiko kontzientzia hartzen duten heinean, sortutako zarataren erantzule direnak (Labelle, 2010). Hezkuntzan du jarrera honek oinarria, Europa iparraldeko zenbait herrialdetan erakutsi den bezala. Bestalde entzutearen kultura hobeago baten ardatza ez da zarata gutxiago ekoiztea. Beharrezkoa dugu 'besteak' sortutako soinu batzuk ere beharrezkoak direla ulertzea, beste asko ez badira ere.

3. Ikerketaren helburuak

Lan honetan Bilboko Alde Zaharra eta berau inguratzen duen Erriberako errepidearen azterketa dira xede. Honetarako, lehenik, lekuko *kartofonia* (kartografiaren soinu-zuko aldaera) bat gauzatzen da proposatutako zenbait ibilbide eta puntuetan (J. P. Thibaud, 2001; 79 | Augoyard, J.F., 2007) jasotako soinupasartez osatutakoa, aipatutako gunean zehar sakabanatuta daudenak eta, soinu-objektuen (P. Schaeffer, 1966) eta soinu efektuei (J. F. Augoyard & H. Torgue, 2005) esker, tokiko soinu paisaiari dagokionez mapa kualifikatu bat elaboratzea baimentzen diguna.

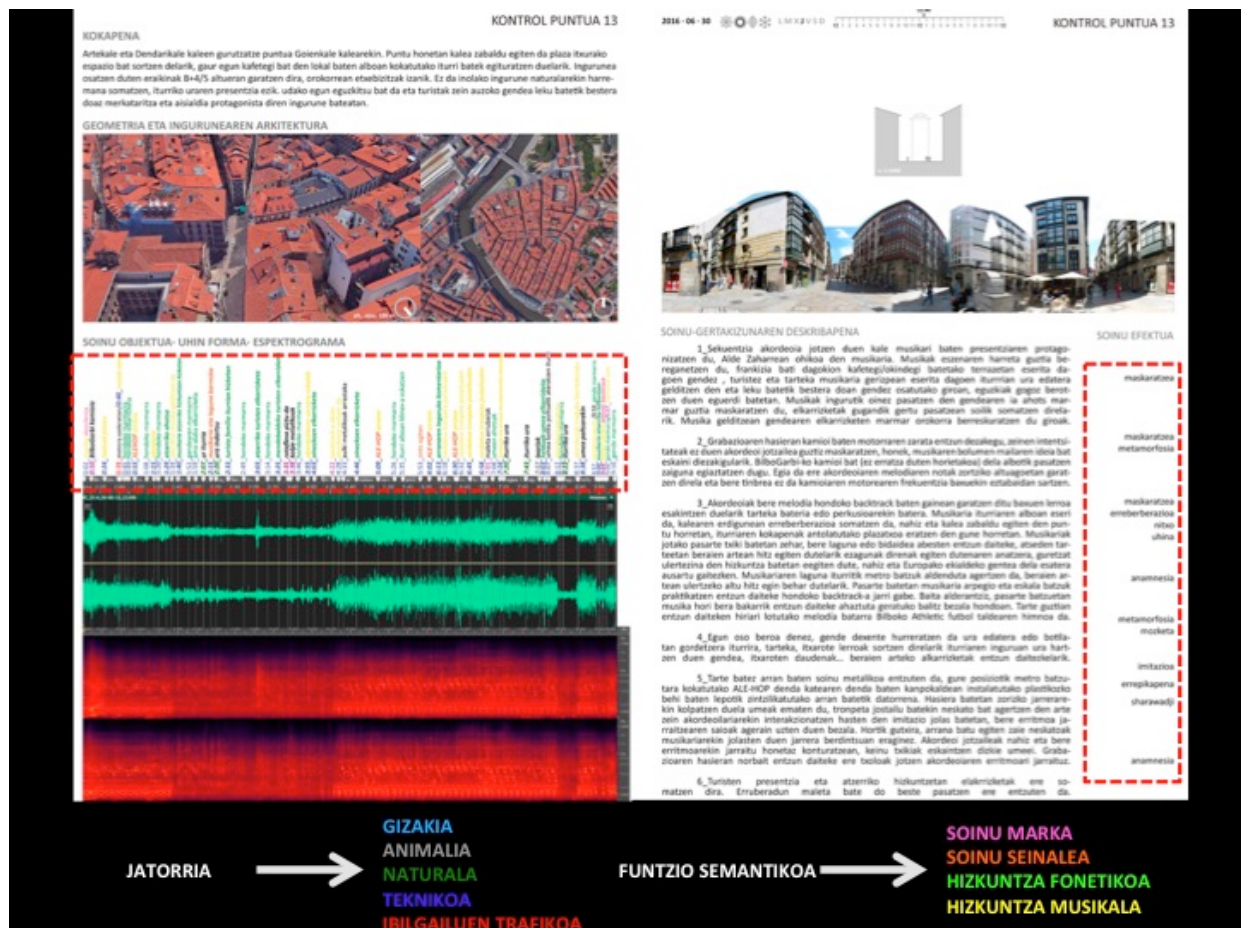
Behin informazio hau aztertuta, aukeratutako soinu-atalen arteko batzuk testatzen dira ikertutako eremuko (Alde Zaharra) bizilagun eta erabiltzaileen artean, alde aurretik egindako analisiaren gidalerroen adierazgarri diren bilduma bat osatzen dutenak. *Berraktibatutako entzutearen* (J. F. Augoyard, 2001; 127) bitartez, eremuko bizilagunei beraien inguruneko soinu-gertaera aurkezten zaie taldean egindako elkarriketa gidatu bat bideratuz, eremuko erabiltzaile eta bizilagunak inguratzen dituen egunerokotasuneko soinu-gertaera nola hautematen duten jasotzea bilatzen delarik, erabiltzaileak bizi duen soinu paisaiara egindako pertzepziozko hurbilketa hori nola eraikitzen den ulertzeko helburuarekin.

4. Metodologia

Erabilitako analisi-proposamena bi metodologiaren bidegurutzean sostengatzen da batez ere. Batetik soinu-ingurunearen hautematea dago puntuetako eta deskribatutako ibilbideen (Thibaud, 2001) analisiaren bitartez, eta bestetik, analizatutakoa egiaztatzea eremuko erabiltzaile eta biztanleak nahasiz *Berrakibatutako entzutearen* metodoaren bidez taldeko elkarrizketetako errealizazioaren bitartez (JAugoyard, J.F. 2001). Gainera, *Deskribatutako-entzutean* analisi prozesuan (finkatutako Kontrol Puntuaren zein egindako Ibilbideen bitartez) jasotako soinu-tipoen oinarritzko sailkapena egiten da.

Pierre Schaefer-ek sortutako soinu-objektuaren kontzeptua aplikatuko da, “giza hautematearen objektu akustiko” bezala definitzen duena [P. Sachaeffer, 1966]. Bere garaikidea den Murray Schafer-entzat “soinu-paisaiako partikula autonomo txikiena” [M. Schafer, 2013;185] ere izango da. Sailkapenaren bidez antzekotasunez, kontrastez eta puntu edo ibilbide bakoitzeko modelo jakinez ohartuko gara. Interpretazio hau soinu-gertaera edo soinu-eszena bakoitzean gertatutako soinuektuaren identifikazioarekin osatuko da. Hamasei efektu nagusien sailkapena ezagututa gidatuko gara J. F. Augoyard-ek eta H. Torgue-k-“Sonic Experience. A guide to everyday sounds ” (Augoyard, JF / Torgue, H, 2006) liburuan analizatutakoak, hiri-espazioa (eta arkitektoniko), soziologia, eguneroko kultura, akustika eta estetika musikala erlazioz atzartutako espazioan soinu-gertaeraren zeharkako eta diziplina anitzeko ideia bat lortzeko.

5. Ikerketaren muina eta ondorioak

Mota honetako erremintak, non herritarrari gai baten inguruan zuzenean galdetzen zaion, joera dutenak gero eta ohikoagoak izateko hiri-planeatzean, bereziki erabilgarriak dira biztanlearen zuzeneko parte-hartzea aldagai garrantzitsua izanik, ingurunea eraldatzeko gaitasuna dutenean eta, beraz, ingurune hori, harreman hori, enpatia hori berreraikitze gaitasuna dutenean. Erabilgarriak dira gero eta protagonismo gehiago hartzen duten auzoen parte-hartze prozesuetan, nahiz eta alde batetik, ebazpen tekniko baten beharrianetara mugatzen diren Legeen eskakizunengatik kasu gehienetan, subjektibotasunaren kutxatilara desplazatuak direnak, ustezkora, umezurtz dagoen gaia balitz bezala, jakintza arlo batek ere ez heldu ezingo balio bezala.

Kale musikariek sortutako eragozpen arazoen kasuak, adibidez, lehen aipatzen genuen ildotik esku-hartzearen beharra agerian uzten du. Presio akustikoaren mailaren gainditzera mugatu ezin den arazoaz ari gara hemen, luzatutako denbora batean zehar entzundako musika beraren errepikapen faktorea bihurtzen da Alde Zaharreko biztanleen buruhauste handiena, aipaturiko artistek kokatzea ohiko duten tokietan bereziki. Gainera, entzulea atsekabetzen duen musika modu jarraian jasatearen gertaera dago.

Kale musikaria, zeinen kalean jotzeko eskubidea udal-ordenantzetan jasotzen den, eta konponbide bat eskatzen duen bizilagunaren arteko bizikidetasuna, ezin da ebatzi neurketa teknikoetan soilik oinarritutako soinu-mapa baten eraikuntzarekin, musikari eta bizilagunaren artean harreman sozial bat ematen delako non estetika musikala epaitua den. Bestalde, hiritarra bere etxebizitzaren barneko soinu-giroan preso uzten duen konponbide teknologikoa proposatzeak, hiri girotik guztiz isolatuta honekin elkarreragina dena edo ezer absolutu batetara mugatzen delarik, bizilagunak auzoko bizitzarekin harremana izateko gaitasuna murriztu egiten du.

Egoera honetako antolamenduari ekiten saiatzeak eztabaidara dakar baita ere elkarriketatutakoetako batzuen apeua, hiriko kaleetan musikaren presentziaren eskasia Europako beste hiri batzuekin konparatuz alegia. Baita ekin geniezaioke kale-musikaren kontuari *muzak*-ak garatutako kontzeptuen ildotik, Alde Zaharraren erabilera emankorra nabarmenki komertziala den heinean. (Crawford, M. 1992) Merkataritzarena eta kale musikariarena elkar-elikatzen diren bi jarduera dira, batak besteari deitzen dio. Beraz, musika-estilo jakina inposatzetik abiatu gabe, bai musikariek bai merkatariek eta biztanleek, bere lehentasunak adieraztea hauek aldagai bihurtu ondoren antolamendu posible bateko gidalerroak marraztu ditzaten, egungo egoera bizikidetzaren egoera harmonikoago batetara eraman dezake enpatiaren bitartez. Posiblea izango litzateke kale musikarien presentzia eta distribuzioa tokiko biztanleen gustu musikalen eta komertzioen lerrokatzearen arabera antolatzea? Alde biek adostutako mapa bat finkatu daiteke?

6. Etorkizunera planteatutako norabidea

Mota honetako ikerketa lanek, berez, ez dute gatazkaren soluziorik planteatzen, baina edozein esku-hartze gauzatzeko aurre-pausoetan kokatzen dira, soinu-inguruneari ekiteko orduan zeri aurre egin behar diogun identifikatzeko balio dezakete. Soinu-errealitatea ez bada ikuspuntu *holistikotik* ulertzen, non erabiltzailearen hautematea aldagaia den, ezin izango dugu soinu-gertaerarekin erlazionatutako arazoaren fokuari heltzen dion esku-hartze egokia bideratu, izan ere, ezingo dugu ezta jakin arazoa bera existitzen den ere.

Azkenik, etorkizunean aztertu daitezken zenbait ikerketa lerro daudela aipatu dezakegu. Esaterako, “*botellón*” fenomenoak duen eragina sortzen duen zarata molestiarekiko. Honen inguruan gazteen kontzientziazioa bideratzeko semaforo akustikoak erabiltzeak, semaforo horien erabilera bera zalantzan jarriko luke kontrolerako gailu bilakatzen diren heinean zeren, modu xehe batetan azaltzen direla ematen badu ere, hiritarra eta administrazioaren arteko botere harreman bat eraikitzen du. Puntu honetan egungo aisialdiaren erdua bera ere eztabaidara ekarri genezake.

Berrogeialdi akustikoko guneak proposatzea erreminta bat izan liteke, hiriko gune kaltetuenek jasandako zaraten molestiari dagokionez, oreka bat izatea bermatzera bidean. Bestalde, kultura eta aisiako ekintzen distribuzioa, gehienetan hiri erdigunean garatzen direnak, hiriko beste auzoetara hedatzeak eskaintza kulturala deszentralizatzea baimendu lezake, “lehen mailako” eta “bigarren mailako” auzoak izatearen ideia disolbatuz, hiritarrek jasandako zaraten kalteak orekatzen diren heinean.

7. Erreferentziak/bibliografia

- Augoyard, J. F. *La Sonorización Antropológica Del Lugar*. In *13th Congress of antropological and ethonological sciences*. Mexico City, 1993.
- Augoyard, J. F. *L'entretien sur écoute réactivée*. In *L'espace urbain en méthodes*. Edition Parenthesis, 2001, 127.
- Augoyard, J. F. *Sonic Experience: A Guide to Everyday Sounds*. Montreal: McGillQueen's University press, 2006.
- Augoyard, J. F. *Step by Step : Everyday Walks in a French Urban Housing Project*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2007.
- Crawford, Margaret. *The World in a Shopping Mall*, 1992.
- Dewey, J. *Context and thought*. University of California Publications in Philosophy. Berkeley: University of California Press, 1931.
- Dewey, J. *Experience and education*. The Kappa Delta Pi Lectures Series. New York: Collier etc., 1938
- LaBelle, Brandon. *Acoustic Territories : Sound Culture and Everyday Life*. New York: Continuum, 2010.
- Schaeffer, Pierre. *Traité Des Objets Musicaux, Essai Interdisciplines* Pierres Vives. Paris,: âEditions du Seuil, 1966.
- Schafer, R. Murray *El Paisaje Sonoro Y La Afinación Del Mundo*. Barcelona: Intermedio, 2013.
- Thibaud, J. P. *Les Parcours Commentés*. In *L'Espace Urbain En Méthodes*, edited by Editions Parenthèses, 79-99. Marseille, 2001.
- Thibaud, J. P. *Regards En Action. Ethnométhodologie Des Espaces Publics*. Grenoble: A la Croisée, 2002.
- Thibaud, J. P. *The Sonic Composition of the City*. In *The Auditory Culture Reader*, edited by Berg publishers, 329-341, 2005.
- Thibaud, J. P. *The Sensory Facbric of Urban Ambiances*. In *The senses & society* 6, no.2 (2011): 203-215.
- Thibaud, J. P. *The Three Dynamics of Urban Ambiances*. In *Sites of Sound: Of Architecture and the Ear Vol. 2*, edited by Errant Bodies Press, 43-53. Berlin, 2011.
- Thibaud, J. P. *Commented City Walks*. In *Wi:Journal of Mobile Culture* 07, no. 01 (2013).

Artikulu hau Donostiako Arkitektura Goi Eskola Teknikoan 2017ko irailean defendatutako Doktoretza Tesian (*Pertzepziozko hurbilketa bat soinu-ingurune urbanora. Aldaera metodologikoa Bilboko Alde Zaharrean*) oinarrituta dago.